

Hekkala Veera, Koskela Sara, Luostarinen Kerttu & Peltokangas Elina

OSAPROJEKTI OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPTOMETRIAN KOULUTUKSEN KEHITTÄMISHANKKEESEEN

Optometrian koulutuksen käytännön opetuksen ja opetusklinikan tarpeiden kartoittaminen kehittämissankkeelle asetettujen vaatimusten pohjalta

OSAPROJEKTI OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPTOMETRIAN KOULUTUKSEN KEHITTÄMISHANKKEESEEN

Optometrian koulutuksen käytännön opetuksen ja opetusklinikan tarpeiden kartoittaminen kehittämishankkeelle asetettujen vaatimusten pohjalta

Hekkala Veera, Koskela Sara, Luostarinen Kerttu & Peltokangas Elina
Opinnäytetyö
Syksy 2020
Optometrian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Optometrian tutkinto-ohjelma

Tekijät: Hekkala Veera, Koskela Sara, Luostarinen Kerttu & Peltokangas Elina

Opinnäytetyön nimi: Osaprojekti Oulun ammattikorkeakoulun optometrian koulutuksen kehittämishankkeeseen. Optometrian koulutuksen opetussuunnitelmien käytännön opetuksen ja opetusklinikan tarpeiden kartoittaminen kehittämishankkeelle asetettujen vaatimusten pohjalta.

Työn ohjaajat: Juustila Tuomas & Kempainen Leila

Työn valmistuslukukausi ja -vuosi: Syksy 2020

Sivumäärä: 36+5

Opinnäytetyömme tehtiin tukemaan Oulun ammattikorkeakoulun optometrian koulutuksen käytännön toimivuutta Clinical Optometry (YAMK) -koulutuksen alkaessa, ammattikorkeakoulututkinnon akkreditoinnissa ja klinikkatoiminnan käynnistyessä. Opinnäytetyömme aihe syntyi optometrian tutkinto-ohjelman opettajien esittämästä tarpeesta selkeyttää menneillään olevaa koulutuksen kehittämishanketta. Opinnäytetyömme on tehty yhteistyössä Oulun Ammattikorkeakoulun kanssa ja se oli osa isompaa kokonaisprojektia.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa helposti hyödynnettäviä ja kehittämistä tukevia perusteita, kartoituksia ja suunnitelmia toimeksiantajallemme. Tavoitteena oli, että edellä mainitut tuotokset voidaan ottaa käyttöön mahdollisimman pian. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että opinnäytetyön tuotosten avulla opetusklinikan palveluita voidaan tulevaisuudessa hyödyntää osana silmän terveydenhuollon palveluita.

Opinnäytetyömme tietoperusta koostuu optometrian koulutuksesta, silmän terveydenhuollon palvelukokonaisuudesta sekä terveydenhuollon laitteista ja niiden käyttöturvallisuudesta. Opinnäytetyömme sisältää neljä eri tuotosta; laitteistokartoitus, laitteistoperustelu, tilanvalvontasuunnitelma ja suunnitelma opetusklinikan palvelukokonaisuudesta. Kaikki tuotokset ovat toimeksiantajan päätöksestä salassa pidettäviä. Laitteistokartoitus ja laitteistoperustelu tukevat koulutuksen kehittämistä. Tilanvalvontasuunnitelma tehtiin turvaamaan uutta laitteistoa ja uusittuja tiloja. Opetusklinikan palvelukokonaisuus on helpottamassa opetusklinikan käynnistymistä. Palvelukokonaisuus sisältää myös opetusklinikan ajanvarausjärjestelmän tarpeiden kartoituksen ajanvarausjärjestelmän luomista varten.

Opinnäytetyömme tuotoksia voidaan hyödyntää toimeksiantajamme kokonaisprojektin edetessä. Osaa tuotoksistamme on voitu hyödyntää heti niiden valmistuttua, osaa vasta kokonaisprojektin edetessä pidemmälle. Opinnäytetyömme jatkokehittämideoita on opetusklinikan käytännön asioiden toteuttaminen, esimerkiksi tilavalvonnan käyttöönotto tai opetusklinikan verkkosivujen ja ajanvarausjärjestelmän luominen.

Asiasanat: optometria, koulutus, opetussuunnitelma, akkreditointi, opetusklinikka, palvelukokonaisuus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Optometry

Authors: Hekkala Veera, Koskela Sara, Luostarinen Kerttu & Peltokangas Elina

Title of thesis: Subproject for the Oulu University of Applied Sciences optometry education development project. A survey of the needs of practical teaching and teaching clinic in optometry education based on the requirements set for the development project.

Supervisors: Juustila Tuomas & Kemppainen Leila

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2020

Number of pages: 36+5

Our thesis was made to support the practical functionality of optometry education in Oulu University of Applied Sciences at the beginning of the Clinical Optometry (MOptom) -education, accreditation of degree programme in optometry and initiate of the teaching clinic. The idea of our thesis was presented by the need of the teachers of optometry. Our thesis was commissioned by Oulu University of Applied Sciences and it was part of a larger overall project that we aim to promote through our work.

The objective of the thesis was to produce easily usable output to our commissioner. Our aim was for the outputs to be available as soon as possible. The long-term practical aim is that with the help of our outputs, the services of the teaching clinic can be utilized in the future as part of Finnish eye health care services.

Our thesis contains four different outputs. To support the education, we participated in the acquisition of the necessary devices for the teaching clinic. Based on that we performed a survey and a listing of the devices. We also manufactured a space protection plan for the exercise spaces and a compilation of the clinic's services which includes a survey of the needs of the teaching clinic's appointment system.

The outputs of our thesis can be utilized as our commissioner's overall project progress. Some of our outputs have been able to be utilized as soon as they were completed, some only when the overall project progresses further. The ideas of the further development of our thesis are the implementation of practical matters in the teaching clinic, for example the implementation of the space protections.

Keywords: optometry, education, syllabus, accreditation, teaching clinic, service entity

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPTOMETRIAN KOULUTUKSET	8
2.1	Optometrian ammattikorkeakoulututkinto	8
2.1.1	ECOO	8
2.1.2	Akkreditointi	9
2.1.3	Akkreditoinnin vaikutukset Oulun ammattikorkeakoulussa	10
2.2	Clinical Optometry (YAMK) -koulutus	11
3	TERVEYDENHUOLLON PALVELUT, LAITTEET JA JÄRJESTELMÄT	12
3.1	Palvelukokonaisuus	12
3.1.1	Palvelupolku	12
3.1.2	Tulevaisuuden palvelumalli	14
3.2	Terveysthuollon laitteet ja käyttöturvallisuus	16
4	PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT	18
4.1	Projektin tarkoitus ja tavoitteet	18
4.2	Projektin kohderyhmä ja hyödynsaajat	18
4.3	Projektiorganisaatio, johtaminen ja viestintä	19
5	PROJEKTIN VAIHEET	21
5.1	Projektin suunnittelu ja aikataulu	21
5.2	Projektin riskien hallinta ja kustannusarvio	22
5.3	Projektin toteutus	23
6	PROJEKTIN ARVIOINTI	27
7	POHDINTA	29
	LÄHTEET	32
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Hyvä näkökyky ja terveet silmät ovat merkittäviä tekijöitä itsenäiseen ja aktiiviseen elämään kaikissa ikäryhmissä (Näe ry 2018, viitattu 4.9.2020). Kasvava iäkkään väestön osuus, etenkin osassa Suomen kunnissa, luo haasteita työikäisen väestön vähenemisen ja sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvamisen myötä (Rissanen 2019, viitattu 4.9.2020). Väestön ikääntyessä silmäsairauksien esiintyvyys kasvaa ja silmäterveydenhuollon käyntimäärät moninkertaistuvat. Tarpeeseen vastaaminen vaatii lisää resursseja. (Tast 2020, viitattu 20.4.2020.) Väestön ikääntymisen vuoksi kliinisistä terveydenhuollon ammattilaisista on kasvava tarve (Näe ry 2019, viitattu 4.9.2020). Tämän vuoksi optometrian tutkinto-ohjelman koulutusta kehitetään, jotta valmistuvat opiskelijat pystyisivät vastaamaan tulevaisuuden silmän terveyden tutkimisen ja näkemisen tarpeisiin (Järvenpää 2019, viitattu 4.9.2020). Väestön ikääntyminen on taustalla myös Suomen ensimmäiselle, uudelle optometrian tutkinto-ohjelman ylemmälle ammattikorkeakoulututkinnolle. Clinical Optometry -koulutusohjelman opinnot alkoivat Oulun ammattikorkeakoulussa syksyllä 2020. Suomalaista silmäterveydenhuoltoa ja optometrian osaamista voidaan edistää merkittävästi uuden korkeakoulututkinnon myötä. (Näe ry 2019, viitattu 4.9.2020).

Optometrian ammattikorkeakoulututkinto antaa valmiudet näönkorjaamisen perustaitoihin sekä silmien terveydentilan arvioimiseen (Oamk 2020a, viitattu 3.10.2020). Suomessa optometrian tutkinto-ohjelmat tavoittelevat koulutuksen akkreditointia. Akkreditoinnin myötä optometristikoulutus nostetaan ECOO:n (The European Council of Optometrian and Optics) asettamien vaatimusten tasolle. ECOO-järjestö pyrkii yhdenmukaistamaan maiden välisiä optometrian ja optiikan klinisiä koulutusvaatimuksia, sekä edistää silmän terveyttä kaikkialla Euroopassa. (Karjalainen 2018, 14.)

Suomessa kansainvälisen, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon, MOptom – Master's degree in Health Care, Clinical Optometry –koulutusohjelman ensimmäinen vuosikurssi on aloittanut Oulun ammattikorkeakoulussa syksyllä 2020. Koulutus tarjoaa korkeatasoista silmä- ja biolääketieteen opetusta sekä antaa valmiudet tunnistaa systeemisten sairauksien silmävaikutuksia (Karppanen 2019, viitattu 5.1.2020). Kliinisillä silmänterveyden ammattilaisilla on taito ja valmius työskennellä monitieteellisissä terveydenhuollon tiimeissä. (Näe ry 2019, viitattu 4.9.2020). Kliinisen optometrian Master-tutkinto edistää merkittävästi Suomen silmäterveydenhuoltoa; uusilla osaajilla parannetaan terveydenhuollon kustannustehokkuutta ja toimivuutta. (Karppanen 2019, viitattu 5.1.2020.)

Optometrian tutkintojen opetussuunnitelmien toteuttamista ja kliinisen opetuksen parantamista varten Oulun ammattikorkeakouluun perustetaan optometrian opetusklinikkaa. Opetusklinikan monipuolinen asiakasryhmä mahdollistaa laajemman silmien terveydentilan tutkimisen, erilaisten näkemisen ongelmien tutkimisen sekä eri ikäryhmien kohtaamisen. Opetusklinikka tarjoaa näkemisen ja silmän terveyden palveluita kaiken ikäisille asiakkaille tehden yhteistyötä muiden alan yritysten ja toimijoiden kanssa.

Klinikkatoiminnan perustamisesta on tehty opinnäytetyö syksyllä 2019; Suunnitelma optometrian opetusklinikan perustamiseksi Oulun ammattikorkeakoulussa (Mustakangas, Pohjolainen, Rita-Kasari & Seppälä 2019). Tässä aiemmin tehdyssä opinnäytetyössä on käsitelty muun muassa yrityksen perustaminen opetusklinikan näkökulmasta, sekä siihen liittyvät lait ja lupa-asiat. Meidän opinnäytetyömme on osa meneillään olevan Oulun ammattikorkeakoulun optometrian tutkinto-ohjelman kehittämishanketta; akkreditointi, Master-koulutus sekä opetusklinikan perustaminen. Kutsumme näitä projekteja opinnäytetyössämme yhteisnimityksellä kokonaisprojekti. Opinnäytetyömme toteutetaan yhteistyössä Oulun ammattikorkeakoulun ja kokonaisprojektin osista vastaavien optometrian tutkinto-ohjelman opettajien kanssa. Heiltä saimme myös ehdotuksen opinnäytetyömme aiheeseen.

Oulun ammattikorkeakoulun optometrian tutkinto-ohjelman koulutusten tukemiseksi teimme neljä erilaista tuotosta, joiden sisällön on toimeksiantaja määrännyt salassa pidettäväksi. Tuotoksina toteutimme laitteistoperustelun ja suoritimme laitteiden kartoituksen. Lisäksi valmistimme käytännön tilojen tilanvalvontasuunnitelman sekä opetusklinikan palveluiden kokoamisen, johon sisältyi ajanvarausjärjestelmän tarpeiden kartoitus. Lisäksi osallistuimme kokouksiin, jotka koskivat opetustiloihin sekä opetuslinikalle tulevien laitteiden hankintaa.

Välittömänä tavoitteena oli opinnäytetyön tuotosten hyödynnettävyys. Tilanvalvontasuunnitelman valmistuessa, sitä on voitu käyttää optometrian tutkinto-ohjelman opetustilojen tilavalvonnan järjestämisessä. Tavoitteena on myös muiden tuotosten käytettävyys mahdollisimman pian. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että opinnäytetyön tuotosten avulla opetusklinikan palveluita voidaan tulevaisuudessa hyödyntää osana silmän terveydenhuollon palveluita.

2 OPTOMETRIAN KOULUTUKSET

2.1 Optometrian ammattikorkeakoulututkinto

Optometristi AMK –tutkinnon suorittanut on Valviran laillistama terveydenhuollon ammattihenkilö, joka työskentelee optikko nimikkeellä (Metropolia 2020, viitattu 7.9.2020). Optometrian koulutusohjelma on Suomessa 3,5-vuotinen ja 210 opintopisteen laajuinen koulutus (liite 1), joka pitää sisällään opintoja sekä teoriassa että käytännössä muun muassa näöntutkimisesta, piilolinseistä, silmän terveyden tutkimisesta, silmälasien valmistuksesta sekä heikkonäköisten apuvälineiden sovituksesta. Koulutukseen kuuluu myös harjoitteluja optikkoliikkeissä ja osa opinnoista suoritetaan englanniksi. (OAMK 2020a, viitattu 3.10.2020.)

2.1.1 ECOO

The European Council of Optometry and Optics (ECOO) on World Council of Optometryn (WCO) eurooppalainen alajärjestö, joka edustaa 26 eri maan optikoita ja optometristeja. Järjestön tavoitteena on yhdenmukaistaa optometrian ja optiikan kliinisiä ja koulutusvaatimuksia kaikkialla Euroopassa sekä edistää silmäterveyttä yli rajojen. ECOO:n visiona on parantaa näkemistä ja silmäterveyttä kehittämällä korkealaatuisia ja kustannustehokkaita optometrian ja optisen kaupan palveluja Euroopassa. Lisäksi ECOO:n yksi tärkeimmistä tavoitteista on akkreditoida eli harmonisoida alan koulutusjärjestelmä Euroopassa. (Karjalainen 2018, 14.)

ECOO:n tunnetuimmat aikaansaannokset ovat eurooppalainen optometriadiplomi (EDO) ja eurooppalainen optiikkapätevyys (EQO) (ECOO eurooppalainen optometriadiplomi ja eurooppalainen optiikkadiplomi 2018, 54). ECOO on perustanut eurooppalaisen optometriadiplomin malliksi kannustamaan eurooppalaisen optometrian koulutuksen ja kliinisen harjoittelun yhdenmukaistamista. ECOO:n kuuluvat maat ovat hyväksyneet diplomin eräänlaiseksi ”kultaiseksi standardiksi” eurooppalaiselle optometrialle. Yhdenmukaistamisen edistämiseksi ECOO on perustanut sisäisen akkreditointijärjestön, joka kutsuu koulutuslaitoksia akkreditoimaan tai vertailemaan koulutusohjelmiaan optometriadiplomiin. (ECOO 2020a, viitattu 6.9.2020.)

Eurooppalaisen optometriadiplomin ohella myös eurooppalainen optiikkapätevyys (EQO) tukee ECOO:n tehtävää yhdenmukaistaa ja kehittää koulutusstandardeja ja ammatin harjoittamista. On odotettavissa, että EQO:lla on erityistä merkitystä ja että se tullaan hyväksymään maissa, jossa on joko alhaisemmat standardit optiikalle tai niitä ei ole lainkaan. Tarkoituksena olisi luoda perussisäänpääsyvaatimukset optiikalle Euroopan tasolla ja rohkaista ammattijärjestöjä sekä koulutuslaitoksia kehittämään näitä vaatimuksia pidemmälle. (em, viitattu 6.9.2020.)

2.1.2 Akkreditointi

Akkreditoinnilla tarkoitetaan pätevyyden toteamista. Se on kansainvälisiin kriteereihin perustuva menettelytapa, jonka avulla toimijan pätevyys ja sen antamien todistusten uskottavuus voidaan luotettavasti todeta. (FINAS 2016, viitattu 5.1.2020.)

Optisella alalla jatkuva itsensä kehittäminen ja kouluttautuminen ovat tuttu toimintatapa jokaiselle optikolle ja optometristille. Omaehtoisen opiskelun lisäksi alan tutkinto-ohjelmia kehitetään vastaamaan tulevaisuuden tarpeita. Optometristikoulutuksen uudistuksia ohjaavat ECOO:n akkreditointiprosessit suomalaisissa korkeakouluissa. Akkreditoinnin tarkoituksena on yhdenmukaistaa koulutusohjelmia vastaamaan eurooppalaisia standardeja. (Järvenpää 2019, viitattu 4.9.2020.)

Akkreditoidun tutkinnon suorittaneen ammatillinen liikkuvuus EU-maiden välillä on vapaampaa, koska kansallisten viranomaisten on helpompi arvioida hakijoiden koulutusta ja pätevyyttä. Akkreditoidun tutkinnon suorittanut voi akkreditointijärjestelmän ansiosta saada toiseen EU-maahan siirtymässään vapautuksia osista tai kaikista aiemmista optometrian opinnoistaan. (ECOO 2020a, viitattu 6.9.2020.)

Optometristikoulutuksen akkreditointiprosessi on tällä hetkellä menossa Suomessa Metropolian ja Oulun ammattikorkeakouluissa (Karjalainen 2018, 14). Akkreditointiprosessin on menossa myös lukuisissa muissa Euroopan maissa. Täydellinen akkreditointi on saavutettu seuraavissa oppilaitoksissa: Fachhochschule Nordwestschweiz, Hochschule für Technik, Institut für Optometrie, Olten, Sveitsi; University College of Southeast Norway, Norja; Beuth University, Berlin, Saksa; University of Applied Sciences Utrecht, Alankomaat; Karolinska Institutet, Tukholma, Ruotsi. Lisäksi

osittainen akkreditointi on saavutettu Palacky Universit :ssa Tsekissä sekä Metropolian ammattikorkeakoulussa Suomessa. (ECOO 2020b, viitattu 6.9.2020.)

2.1.3 Akkreditoinnin vaikutukset Oulun ammattikorkeakoulussa

Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) on aloittanut akkreditointiprosessin ja kehittää samalla uudistuksissaan kansainvälisyyttä. Oamkissa opetussuunnitelman rakennetta on muokattu ECOO:n akkreditointiryhmän antaman palautteen pohjalta. Opetussuunnitelmaa on kehitetty ECOO:n asettamien oppimisvaatimusten (liite 2) mukaisesti ja prosessin lopuksi odotuksena on kansainvälisesti hyväksytty, korkeatasoinen ja houkutteleva koulutus, josta valmistuu asiantuntijoita työelämään. Myös mahdollisuudet jatko-opiskeluun helpottuvat. (Järvenpää 2019, viitattu 4.9.2020.)

Oulun ammattikorkeakoulussa on suunnitteilla optometrian opetusklänikka, joka mahdollistaisi ulkopuolisten asiakkaiden tutkimisen monipuolisesti. Tällä hetkellä oppilaat tutkivat opintojensa aikana, harjoitteluja lukuun ottamatta, pääosin nuoria ja terveitä silmiä. Käytännön syistä tutkittavana on usein opiskelukaverit, vaikka oppilailla onkin mahdollisuus hankkia itse ulkopuolisia tutkittavikseen. Klänikan kautta tarjoutuva mahdollisuus harjoitella esimerkiksi iäkkäämpien asiakkaiden tutkimista edesauttaisi sekä oppimista että akkreditointiprosessin edistymistä. Oulun ammattikorkeakoulussa on tehty opinnäytetyö ”Suunnitelma optometrian opetusklänikan perustamiseksi Oulun ammattikorkeakoulussa” (Mustakangas, Pohjolainen, Rita-Kasari & Seppälä 2019, 1-2), jossa karitetaan resursseja, riskejä ja mahdolliseen toteuttamiseen vaadittavia lähtökohtia. Opinnäytetyössä todetaan opetusklänikan mahdollistavan monipuolisten, aitojen asiakastilanteiden kohtaamisen sekä tutkimisen koulussa valvotusti ja opettajien ohjauksessa. Lisäksi se tarjoaisi opiskelijoille monipuolisemman näkemyksen eri ikäisten ihmisten silmien toiminnasta ja terveydestä. Optometrian opetusklänikka tukisi koulutusohjelmaa vastaavaa osaamista ja edesauttaisi akkreditointiprosessia. (Mustakangas, Pohjolainen, Rita-Kasari & Seppälä 2019, 3, 6, 10.)

2.2 Clinical Optometry (YAMK) -koulutus

Suomen optometrian ylemmän korkeakoulututkinnon, Clinical Optometry (YAMK) -koulutusohjelman ensimmäinen vuosikurssi aloitti opinnot syksyllä 2020 Oulun ammattikorkeakoulussa. Koulutuksen taustalla on väestön ikääntymisen aiheuttama kasvava tarve kliinisistä silmäterveyden ammattilaisista, joilla on valmiudet työskennellä moniammatillisissa terveydenhuollon tiimeissä. Koulutus tarjoaa korkeatasoista silmä- ja biolääketieteen opetusta. Lisäksi tutkinto tuo valmiudet tunnistaa systeemisten sairauksien silmävaikutuksia, joita voidaan käyttää tietona potilaiden yleisterveyden hoitamisessa tai jotka voivat johtaa tunnistamattomien yleissairauksien aikaisempaan havaitsemiseen. (Karppanen 2019, viitattu 5.1.2020.)

Kansainvälinen MOptom – Master’s degree of in Health Care, Clinical Optometry –koulutusohjelman opintojaksot rakentuvat joustavasti moduulipohjaisista bio- ja silmälääketieteiden sekä tutkimustyön opinnoista. Koulutusohjelmasta valmistuttuaan voi johtaa itsenäistä vastaanottoa tai toimia opettajana tai tutkijana erilaisissa kansallisissa tai kansainvälisissä silmäterveydenhuollon yksiköissä osana moniammatillista organisaatiota. Koulutus antaa valmiudet myös jatkaa kansainvälisiin tutkijatohtorin opintoihin. (em, viitattu 5.1.2020.)

Clinical Optometry ylempi ammattikorkeakoulututkinto on laajuudeltaan 90 opintopistettä. 2/3 opetussuunnitelmasta rakentuu edistyneistä ammattiopinnoista ja valinnaisesta moduulista sekä 1/3 opinnäytetyöstä (liite 3). Opinnäytetyö eli master-työ on työelämälähtöinen tutkimuksellinen kehitystehtävä ja se aloitetaan heti opintojen alkuvaiheessa. Koulutuksen odotettu kesto on noin 1,5-2 vuotta. (OAMK 2020b, viitattu 3.10.2020.)

3 TERVEYDENHUOLLON PALVELUT, LAITTEET JA JÄRJESTELMÄT

3.1 Palvelukokonaisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä määrittelevässä laissa (L159/2007) palvelukokonaisuudeksi kutsutaan kokonaisuutta, joka koostuu yhden tai useamman terveydenhuollon palveluntarjoajan tuottamasta, palvelutapahtumien yksilöidystä kokonaisuudesta. Laissa 159/2007 palvelutapahtumalla tarkoitetaan yksittäistä, palvelujen antajan ja sen käyttäjän välistä palvelun järjestämistä tai toteuttamista. Palvelukokonaisuus sisältää sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut, jotka määräytyvät asiakkaan tarpeiden mukaan. Palvelukokonaisuus sisältää myös digitaaliset palvelut sekä toiminnot, jotka tukevat arjen apua ja sosiaalista osallisuutta. (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 69/2017, viitattu 2.2.2020.)

Näönhuollon palvelukokonaisuus koostuu julkisesta ja yksityisestä sektorista. Valvira on kannanotossaan rajannut silmälasien määräämisen taittovian korjaamiseksi julkisen terveydenhuollon järjestämisvelvollisuuden ulkopuolelle. Yksityinen sektori tarjoaakin 85 % vuosittaisista silmäterveyspalveluista. Silmäterveydenhuollon palveluiden tarjonta yksityisellä sektorilla on lisääntynyt optikoiden rajatun lääkkeenmäärämisoikeuden ja silmäterveysteknologian kehittymisen myötä. Moniammatillisena yhteistyönä optikkoliikkeissä tarjotaan optikon ja silmälääkärin tutkimuskäyntejä, leikkausten jälkikontrolleja, silmänsairauksien diagnoosia, seurantaa ja hoitoa sekä silmälaboratoriotutkimuksia. Yksityinen silmäterveydenhuolto pyritään saamaan kokonaisvaltaisesti julkisen palvelutuotannon tueksi, mikä mahdollistaa myös täydellisen palvelukokonaisuuden luomisen. (Tast 2020, viitattu 20.4.2020.)

3.1.1 Palvelupolku

Hallitus on antanut 15.6.2020 lakiluonnoksen uudistuksesta, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä. Luonnoksessa esitetyn ehdotuksen mukaan Suomeen perustetaan 21 sote-maakuntaa. Sote-maakunnan tulee järjestää sosiaali- ja terveysterveystoimet itse tai yhteistyössä mui-

den sote-maakuntien kanssa. Palvelut voi hankkia myös muulta palvelun tuottajalta tai palvelusetelillä. (Valtioneuvosto 2020, 2, 4, viitattu 7.10.2020.)

Suomessa silmäterveydenhuolto on jaettu julkisen ja yksityisen sektorin jaettuun tuotantovastuuseen julkisen sektorin huolehtiessa erikoissairaanhoidon palveluista. Peruspalveluiden tuottaminen yksityisellä sektorilla on aiheuttanut vain vähän kustannuksia yhteiskunnalle. Annetussa lakiluonnoksessa oli puutteita silmän terveydenhuollon näkökulmasta. Näe ry:n antaman lausunnon mukaan suurin ongelma on julkisen sektorin ensisijaisuus. Monia silmäterveydenhuollonpalveluita julkinen sektori ei tuota lainkaan. Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ei toteudu, jos kaikkia käytettävissä olevia resursseja ei hyödynnetä palveluiden tuottamiseksi. Näe ry:n antaman lausunnon mukaan sote-uudistusta koskevassa esityksessä toimintaympäristön ja ihmisten palvelutarpeiden muutoksia ei huomioida. (Näe ry 2020, viitattu 7.10.2020.)

Nykyisessä mallissa näkemiseen tai silmiin liittyvien ongelmien takia asiakas hakeutuu tai ohjataan näöntutkimukseen. Optometriisti tekee näöntutkimuksen aiheuttamatta kuluja julkiselle terveydenhuollolle ja raportoi löydökset ICD-10 koodistolla terveydenhuollon Kanta-järjestelmään. Optometriisti ohjaa asiakkaan tarvittaessa löydösten perusteella jatkotutkimuksiin esimerkiksi silmälääkärin tutkimuksiin tai laboratoriotutkimukseen. (Tast 2020, viitattu 20.4.2020.) Tulevaisuuden sote-keskusten lähtökohdaksi hahmotellaan asiakaslähtöistä palvelupolkumallia. Palvelujen uudistaminen, organisointi ja resursointi pyritään rakentamaan asiakkaan tarpeita ajatellen. Asiakkaan palvelutarpeet tunnistamalla voidaan rakentaa palvelupolku, jonka avulla palveluiden kehittäminen voidaan kohdentaa uudistamista tarvitseviin kohteisiin. (Kivipelto, Niemelä & Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2019, 1,7. viitattu 7.10.2020.)

Kanta tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisia palveluja. Palveluja käyttävät kansalaiset, apteekit, terveydenhuolto ja sosiaalihuolto. Kanta-palveluja käyttävät sekä julkisen että yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajat. Kanta-palvelut muodostavat ainutlaatuisen palvelukokonaisuuden, johon kuuluvat seuraavat palvelut: omakanta, reseptipalvelu, lääketietokanta, potilastiedon arkisto, vanhojen potilastietojen arkistointi, sosiaalihuollon asiakastiedon arkisto, terveydenhuollon todistusten välitys, kelain sekä kanta-asiakastestipalvelu. Kanta-palvelussa tietoja käsitellään luotettavasti sekä turvallisesti ja palvelun avulla potilaat tiedot ovat aina ja ajantasaisina käytettävissä hoitotilanteessa. (Kanta 2019, viitattu 31.1.2020.)

Yksityisen terveydenhuollon palveluiden antajan tulee 15§ mukaan liittyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käyttäjäksi, jos sen potilasasiakirjojen pitkäaikaissäilytys toteutetaan sähköisesti (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 159/2007, 4.15§). Optometrian järjestelmien on noudatettava kansallisia Potilastiedon arkiston toiminnallisia määrittelyitä ja teknisiä ohjeita. Henkilön yksilöintitiedot, hoidon antajan ja palvelutapahtuman tunnistetiedot kirjataan Rakenteisen kirjaamisen oppaan mukaisesti. Rakenteisella tiedolla tarkoitetaan yksityiskohtaisesti kirjattua tietoa. Kirjauksissa tulee viitata mm. THL – ICD-10 tautiluokitukseen, THL- Silmän havainto tai löydös –luokitukseen ja AR/YDIN-Varmuusaste –luokitukseen. Optikoille ainoa sallittu Varmuusaste –luokituksen mukainen vaihtoehto on Epäilty, mutta epäilyt tulee kirjata ylös yksityiskohtaisesti. (Härkönen & Rätty 2017, viitattu 20.04.2020.)

Palvelusetelillä tarkoitetaan kunnan sosiaali- ja terveystalouden saajalle myöntämää sitoumusta korvata palvelujen tuottajan antaman palvelun kustannukset. Palveluseteli on yksi tapa järjestää sosiaali- ja terveystaloutta, jotka kuuluvat kunnan vastuisiin. (Kuntaliitto 2020, viitattu 31.1.2020.) Sopivien palvelujen tuottajan tulee täyttää tietyt kriteerit, jotta kunta voi hyväksyä sen palveluntarjoajaksi. Palveluseteli voidaan myöntää, mikäli asiakkaan palveluntarve täyttää kunnallisen palvelun saantikriteerit ja kunnan työntekijä arvioi palvelusetelin sopivan asiakkaan tilanteeseen. Mikäli asiakas kieltäytyy palvelusetelistä, kunnan on ohjattava asiakas kunnan muilla tavoin järjestetyn palvelun piiriin. Kunta saa päättää ne sosiaali- ja terveystaloutta, joiden järjestämisessä se käyttää palveluseteliä. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä 569/2009.) Oulun kaupungilla ei ole tällä hetkellä palveluseteliä käytössä silmäterveystalouteihin (Oulun kaupunki 2020, viitattu 6.10.2020).

3.1.2 Tulevaisuuden palvelumalli

Suomessa elinajanodote on jatkanut kasvuaan ja väestön ikärakenne muuttunut (Tilastokeskus 2019, viitattu 2.2.2020). Eri palveluntuottajien tarjoamia palveluita käytetään entistä laajemmin väestön ikääntymisen myötä. Tähän tarpeeseen on alettu vastaamaan uudistuvalla palvelukokonaisuudella, jossa korostetaan kotona tarjottavien palveluiden merkitystä. Kotihoito sisältää lain mukaisen kotipalvelun ja kotisairaanhoidon. Kotisairaanhoidolla pystytään tarjoamaan asiakkaalle vaativienkin sairaanhoidollisten toimenpiteiden tarjoaminen kotiin. (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 68/2017, viitattu 2.2.2020.)

Sote-uudistuksen myötä tulevaisuudessa sosiaali- ja terveyskeskuksessa yhteys ammattilaiseen voidaan saada etäyhteyksien avulla. Etäyhteyksien avulla turvataan avun saaminen pitkien välimatkojen päähän ja niille, jotka ovat kykenemättömiä lähtemään vastaanotolle. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020a, viitattu 7.10.2020.) Vanhuspalvelulain muuttuessa 1.10.2020 sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt valtionavustushaun hankkeisiin, joilla toteutetaan Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille (KATI) -ohjelmaa. Hankkeen tarkoituksena on teknologian avulla uudistaa toimintamalleja ja kehittää kotona asumisen palveluita. Yhtenä tavoitteena on teknologian avulla pyrkiä hillitsemään sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusten nousua. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020b, viitattu 7.10.2020.) Uudistuksen myöhempänä tavoitteena on parantaa kotiin annettujen palveluiden laatua ja saatavuutta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020c, viitattu 7.10.2020). Hollannissa toimiva yritys easee on maailman ensimmäinen CE-merkitty yritys, joka tekee näöntarkastuksia verkossa. Tarkastusta varten asiakas tarvitsee tietokoneen ja älypuhelimien, joiden avulla itse testit suoritetaan. Tarkastuksen lopputuloksen hyväksyy alan ammattilaiset, jotka ovat esitelty myös yrityksen nettisivuilla. (easee 2020, viitattu 26.3.2020.)

Englannissa on luotu malli kotihoitona toteutettaviin näöntutkimuspalveluihin. Tämän mallin avulla pystytään vastamaan kotihoidossa olevien vanhusten palvelutarpeeseen. Englannin julkisen terveydenhoitojärjestelmän, National Health Servicen (NHS) peruseriaate on, että huonokuntoisilla kotihoidossa olevilla vanhuksilla ja vammaisilla on sama oikeus silmän tutkimuksiin kuin toimintakuntoisilla. Koska optimaalinen ympäristö silmien tutkimiselle on hyvin varusteltu tutkimuhuone, kotipalvelut on tarkoitettu vain potilaille, jotka eivät pääse julkisiin tutkimuspaikkoihin. Jokaisesta kotona tehtävästä tutkimuksesta tehdään ilmoitus terveydenhoitojärjestelmään. Silmien tutkimuksen suorittavalla optometristilla on mukanaan riittävä tutkimusvälineistö lähi- ja kaukonäön, silmän etuosan ja sen sivuelinten, silmänpohjan ja näkökenttien tutkimiseen sekä silmänpaineen mittaamiseen. Tutkimuksessa on siis mahdollista tutkia asiakkaasta riippuen kaikki tarpeellinen, jotka tutkittaisiin myös varsinaisessa tutkimuhuoneessakin. Tutkimuksen jälkeen potilaalle tai tämän huoltajalle annetaan kirjallinen silmälasimääräys tai allekirjoitettu lausunto. (Rashid & Sheppard 2013, 50–54, viitattu 20.4.2020.)

3.2 Terveydenhuollon laitteet ja käyttöturvallisuus

Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista on laadittu ylläpitämään ja edistämään terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden sekä niiden käytön turvallisuutta. Laitteen tulee sopia käyttötarkoitukseensa ja saavuttaa sille suunniteltu toimivuus. Asianmukaisella laitteen käytöllä ei saa vaarantaa potilaan, käyttäjän tai muun henkilön terveyttä tai turvallisuutta. Lain mukaiset vaatimukset täyttävän laitteen saa toimittaa Euroopan talousalueelle sijoittautunut valmistaja tai valtuutettu edustaja. (Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista. 629/2010.)

Terveydenhuollon laitetta käytävällä ammattimaisella käyttäjällä tulee olla laitteen turvallisen käytön vaatima koulutus ja kokemus. Laitteen mukana tulee olla tarpeelliset merkinnät ja käyttöohjeet turvallisuuden takaamiseksi. Laitetta käytetään, säädetään, ylläpidetään ja huolletaan käyttötarkoituksen ja -ohjeistuksen mukaisesti. Laitteen asennuksesta, huollosta ja korjauksesta vastaa tarvittavan ammattitaidon ja asiantuntemuksen omaava henkilö. Käyttöpaikan on sovelluttava laitteen turvalliseen käyttöön ja muut kytketyt tai lähietäisyydellä olevat terveydenhuollon laitteen eivät saa vaarantaa laitteen suorituskykyä tai potilaan, käyttäjän tai muun henkilön terveyttä. Ammattimaisella käyttäjällä tulee olla vastuuhenkilö, joka huolehtii lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräyksien noudattamisesta. Laitteiden ja niiden käytön turvallisuuden varmistamiseksi tulee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköllä tai muulla ammattimaisella käyttäjällä olla seurantajärjestelmä. (em.)

Seurantajärjestelmä on yksi yhtenäinen tai erillisistä tietokokonaisuuksista koostuva rekisteri (Vainiola 2016. Viitattu 09.09.2020). Kulunvalvonnan tavoitteena on käyttäjien valvottu ja ohjattu kulku tiloihin ja tiloissa. Sen avulla voidaan määrittää kulkuoikeuksia ja varmistaa käyttäjien pääsy tarvitsemiinsa tiloihin. Kulunvalvonnan avulla tilan käyttöaikaa voidaan säädellä ja tapahtumia rekisteröidä ja tallentaa. Tilan käyttöaikataulu on säädeltävissä ovien avaamisella tai lukitsemisella. Järjestelmä ei saa kuitenkaan estää hätätilanteessa ulospääsyä tilasta tai rakennuksesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2001, 27, viitattu 4.10.2020.)

Oulun ammattikorkeakoulussa esimerkiksi kirjaston ryhmätyötilojen seurantajärjestelmä on kytketty varausohjelmaan. Tehdyt varaukset tallentuvat varauskalenteriin mahdollistaen käyttäjien seurannan. Varaaminen tapahtuu Oamkin sähköpostin kalenterin kautta. Jotta kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus käyttää tiloja, on niiden käytölle asetettu rajoituksia. Opiskelijalla voi olla vain yksi varaus päivää kohden ja voimassa olevia varauksia saa olla enintään kolme yhtä aikaa. Kirjaston

asiakaspalvelu voi tarvittaessa poistaa ylimääräisiä varauksia. Lisäksi yhden varauksen kesto on rajoitettu maksimijalla, jotka ovat tilariippuvaisia. (OAMK 2020c, viitattu 21.4.2020.)

Puhelimen kautta tapahtuva ajanvaraus kuluttaa aikaa ja resursseja ja on epäkäytännöllistä myös potilaille. Siksi verkossa tapahtuva ajanvaraus on helpompaa sekä työntekijöille että useimmille potilaille. Verkkoajanvarausjärjestelmät ovat internet-pohjaisia sovelluksia, jotka mahdollistavat kätevän ja turvallisen ajanvarauksen miltä tahansa internettiin kytketyltä laitteelta kuten tietokoneelta, älypuhelimelta ja tablettilta. Ajanvarausjärjestelmä vahvistaa varauksen automaattisesti ja kirjaa sen järjestelmään ilman yhdenkään työntekijän toimintaa. Järjestelmiin voidaan kytkeä automaattinen sähköposti- tai tekstiviestivahvistus. Verkkoajanvarausjärjestelmät mahdollistavat myös erilaisten palvelujen valikoiman, joista potilas tai asiakas voi valita itselleen sopivan vaihtoehdon. Verkkoajanvarausjärjestelmän kautta voidaan mahdollistaa varattujen aikojen muistutukset, joiden avulla käyttöastetta saadaan mahdollisimman korkeaksi, jolloin varatuille ajoille saavutaan. (Appointment-Plus 2012. Viitattu 20.4.2020.)

4 PROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Projektin tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tukea Oulun ammattikorkeakoulun optometrian tutkinto-ohjelman koulutushanketta Master-koulutuksen alkaessa, ammattikorkeakoulututkinnon akkreditoinnissa ja klinikkatoiminnan käynnistyessä. Koulutusten tukemiseksi teimme neljä erilaista tuotosta, joiden sisältö on toimeksiantaja määrännyt salassa pidettäväksi. Tuotoksina toteutimme laitteistoperustelun ja suoritimme laitteiden kartoituksen. Lisäksi valmistimme käytännön tilojen tilanvalvontasuunnitelman sekä suunnitelman opetusklinikan palvelukokonaisuudesta, johon sisältyi ajanvarausjärjestelmän tarpeiden kartoitus. Lisäksi osallistuimme kokouksiin, jotka koskivat opetustiloihin sekä opetuslinikalle tulevien laitteiden hankintaa.

Välittömänä tavoitteena oli opinnäytetyön tuotosten hyödynnettävyys. Tilanvalvontasuunnitelman valmistuessa, sitä on voitu käyttää optometrian tutkinto-ohjelman opetustilojen tilavalvonnan järjestämisessä. Tavoitteena on myös muiden tuotosten käytettävyys mahdollisimman pian. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että opinnäytetyön tuotosten avulla opetusklinikan palveluita voidaan tulevaisuudessa hyödyntää osana silmän terveydenhuollon palveluita.

Opinnäytetyömme tärkeänä oppimistavoitteena oli opinnäytetyön valmistuttua hallita tieteellinen ja asiatekstin kirjoittaminen meille asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti. Tärkeimpinä osaprojektiryhmälle asetettuja oppimistavoitteita olivat vuorovaikutustaidot ja ajankäytön hallinta. Projektin tavoitteena oli kehittää projektiosaamistamme, jossa on tärkeää itsensä kehittäminen, hyvät yhteistyötaidot sekä tiimityöskentely.

4.2 Projektin kohderyhmä ja hyödynsaajat

Opinnäytetyön kohderyhmä on Oulun ammattikorkeakoulun optometrian tutkinto-ohjelma. Tutkinto-ohjelmaan on tullut ja on tulossa muutoksia, ja opinnäytetyö tukee näiden muutosten toteutumista käytännössä. Opinnäytetyöstä on hyötyä ammattikorkeakoulun opiskelijoille sekä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaville Master-koulutuksen opiskelijoille. Opiskelijat hyötyvät uusit-

tavista laitteista päästessään harjoittelemaan nykyaikaisilla laitteilla, jotka täyttävät uuden opetus-suunnitelman vaatimukset. Hyötyjinä ovat myös opettajat, opetusklinikan tulevat asiakkaat sekä täydennyskoulutuksiin tulevat optikot ja optometristit.

Tuleva klinikka ja sen palvelut ovat lisä Pohjois-Suomen ja erityisesti Oulun alueen palvelukokonaisuuteen. Klinikka tarjoaa pääasiassa silmänterveydenhuollon palveluita, joita muut liikkeet eivät tarjoa tai joiden tarjoamiseen tarvitaan lisää resursseja. Näin ollen hyödynsaajina ovat myös klinikan asiakkaat sekä Oulun että koko Pohjois-Suomen julkinen silmänterveydenhuolto. Master-koulutuksen opiskelijakunta tulee koostumaan useamman maan kansalaisista, joten pidemmällä aikavälillä opinnäytetyöstämme on myös kansainvälistä hyötyä.

4.3 Projektiorganisaatio, johtaminen ja viestintä

Projektin toteuttaa projektiorganisaatio, joka koostuu projektiryhmän ja projektin ohjausryhmän lisäksi projektissa mahdollisesti työskentelevistä asiantuntijoista. Projektiorganisaatio on määräaikainen ja puretaan projektin päätyttyä. Projektissa työskentelevät muodostavat projektiryhmän, joka on tavoitteisiin sitoutunut ryhmä, jonka jäsenet tukevat toisiaan projektiin liittyvissä tehtävissä. Projektin ohjausryhmä osallistuu projektin ohjaukseen seuraten ja ohjaten sitä karkeammalla tasolla. (Mäntyneva 2016, 19, 22, 24.)

Projektiorganisaatio koostui projektiryhmästä, projektin ohjausryhmästä sekä tukiryhmästä. Projektiryhmään kuului 4 optometreriopiskelijaa: Veera Hekkala, Sara Koskela, Kerttu Luostarinen sekä Elina Peltokangas. Ryhmässä ei ollut projektipäällikköä, sillä tehtävät jaettiin tasapuolisesti kaikille. Projektin ohjausryhmään kuuluivat Tuomas Juustila ja Leila Kemppainen. Projektissa asiantuntijana työskenteli Robert Andersson. Lisäksi projektin tukiryhmään kuuluivat Minttu Järvelä ja Jenni-Julia Suojanen. Tukiryhmä toimi opinnäytetyön vertaisarvioijina.

Menestyksellisen projektinhallinnan keskeinen osa-alue on projektiviestintä. Sillä on suuri merkitys projektin onnistumisen kannalta, sillä se tukee projektiorganisaation yhteistyötä. Sekä muodollinen että epämuodollinen projektiviestintä vaikuttaa merkittävästi projektiryhmän sisäiseen ilmapiiriin

projektin edetessä. Projektinhallinnan kannalta tärkeitä viestinnällisiä taitoja ovat ideoiden jakaminen, ongelmien yhteistoiminnallinen ratkaiseminen ja päivitetyn informaation jakaminen. (Mäntyneva 2016, 111, 112, 113.)

Ryhmämme sisäinen viestintä tapahtui pääosin WhatsApp-sovelluksessa, sinne tätä varten luodussa keskusteluryhmässä sekä kasvatusten. Lisäksi meidän täytyi poikkeuskevään vuoksi pitää etätapaamisia ja -puheluita, jotta viestintä projektiorganisaatiomme välillä oli riittävän tehokasta ja helppoa. Ulkoinen viestintä esimerkiksi ohjaajien ja asiantuntijan kanssa tapahtui lähinnä sähköpostin välityksellä, kasvatusten sekä etätapaamisten avulla.

5 PROJEKTIN VAIHEET

5.1 Projektin suunnittelu ja aikataulu

Projektin alussa laaditaan alustava suunnitelma, josta käy ilmi projektin tavoitteet, tavoiteaikataulu, keskeiset ongelma-alueet, kustannusarvio sekä lopputulos ja onnistumisedellytykset (Ruuska 2012, 33-37). Projektimme alkoi suunnitelman tekemisellä, jossa käytiin läpi mitä vaiheita projekti sisältää ja millä aikataululla vaiheita toteutetaan. Nämä vaiheet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Opinnäytetyön vaiheiden aikataulutus

Aikataulu	Toteutukset	Tehtävät
Syksy 2019	Projektiryhmän määrittely, opinnäytetyön aiheen päättäminen	
Tammikuu 2020	Suunnitelma valmis, laitteiston kartoitus	Inventaario olemassa olevista laitteistosta
Maaliskuu - Kesäkuu 2020	Laitteistovaatimukset, tilanvalvontasuunnitelma, opetusklinikan ajanvarausjärjestelmä.	ECOO:n opetussuunnitelmaan ja oppimisvaatimuksiin perehtyminen sekä opetusvaatimusten asettamien laitteistojen perustelut. Teemme tilanvalvontasuunnitelman, miten ja mitä optometrian tutkinto-ohjelman tiloja tai laitteistoja valvotaan. Kartoitamme tarpeet optometrian tutkinto-ohjelman opetusklinikan ajanvarausjärjestelmälle.
Elokuu- syyskuu 2020	Palvelupakettien suunnittelu Opinnäytetyön viimeistely	Selvitämme mitä palveluita klinikalla tarjotaan ja miten niitä tarjotaan, sekä kokoamme palvelupaketit. Kirjallisen osuuden puhtaaksi kirjoittaminen, tehtävien viimeistely
Syyskuu 2020	Raportointi	
Marraskuu 2020	Opinnäytetyön esitys	

5.2 Projektin riskien hallinta ja kustannusarvio

Jokaisessa projektissa on riskejä, jotka voivat toteutuessaan johtaa projektin epäonnistumiseen. Usein riskit tiedetään etukäteen, ja projektin aikaisella hallinnalla voidaan suojautua niiltä. Tärkein tehtävä riskien hallinnassa on riskien tunnistaminen ja varautumissuunnitelman laatiminen. (Kettunen 2009, 75.) Laadimme projektin riskienhallintataulukon opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Riskien toteutumista pidimme epätodennäköisenä, mutta joiltakin osin mahdollisina. Projektin suurin riskitekijä oli aikataulun epäonnistuminen osana kokonaisprojektia, jolloin projektin hyöty väheneisi. Projektin liittyy myös riskejä muihin aikatauluihin liittyen, projektiryhmän jäsenten välisiin ongelmiin sekä projektiryhmään liittymättömiä riskejä. Mahdollisia riskejä ja niiden todennäköisyyksiä ja ehkäisyjä on mainittu seuraavassa taulukossa 2.

Taulukko 2. Riskienhallintataulukko

Vaara/riski	Riskin seuraus	Todennäköisyys	Riskin ehkäisy
Tiedostoja häviää tai tuhoutuu.	Projektin osia joudutaan tekemään uudestaan.	Epätodennäköinen, mutta mahdollinen.	Tiedostot tallennetaan useampaan paikkaan ja että tiedostoista on varmuuskopiot.
Aikataulun epäonnistuminen omassa projektissamme.	Projekti ei valmistu ajoissa sekä vaikutukset kokonaisprojektiin.	Epätodennäköinen, mutta mahdollinen.	Selvittää ja ennakoida kokonaisprojektin aikataulua ja sen pohjalta oman projektimme aikataulutus.
Aikataulun epäonnistuminen osana kokonaisprojektia.	Projektin hyöty vähenee.	Epätodennäköinen, mutta mahdollinen.	Tehokas ja toimiva yhteistyö kokonaisprojektin osapuolten kanssa.
Ryhmän jäsenten vakavat sairastapaukset/suuret elämänmuutokset.	Ryhmän resurssit pienenevät.	Hyvin epätodennäköinen.	Näitä tilanteita ei juuri pysty ehkäisemään, mutta tällaisen tilanteen sattuessa työnjako tehdään uudestaan.
Ryhmän jäsenten yhteistyöhaasteet (mm. yhteisen ajan löytäminen).	Työmäärä ei jakaudu tasan ja sen vaikutus ryhmän työilmapiiriin negatiivinen.	Hyvin epätodennäköinen.	Etäryhmätyön toimivuus käytännössä mm. toimivat ohjelmistot.
Motivaation puute.	Projektin eteneminen hidastuu ja laatu laskee.	Hyvin epätodennäköinen.	Ryhmässä pidetään hyvä ja kannustava ilmapiiri yllä ja motivoidaan toinen toisitamme.

Koulutusalan päättäjien tekemät suuret tai äkilliset päätökset (esim. opetustilojen muutto).	Projektimme tarkoitus kärsii osittain.	Epätodennäköinen, mutta mahdollinen.	Meidän on vaikea ehkäistä näitä tilanteita, mutta toimiva kommunikaatio kokonaisprojektin kaikkien toimijoiden kanssa.
Tiedonkulun epäonnistuminen (ryhmän jäsenet, opettajat).	Tehdään turhaa työtä tai väärään aikaan väärää asiaa.	Epätodennäköinen, mutta mahdollinen.	Ehkäistään sillä, että opettajiin ollaan säännöllisesti yhteydessä.

Kaikkia riskejä ei osattu ottaa etukäteen huomioon, jonka seurauksena merkittävimmäksi riskiksi muodostui työssämme kuluneen kevään koronapandemia. Osaan pandemian seurauksina syntyneisiin riskeihin olimme osanneet varautua kuten etätyömahdollisuuden väliaikaisesti. Pandemian ja etätyöskentelyn keston emme osanneet varautua, jonka seurauksena projektin toteutus viivästyi. Osaltaan aikataulun viivästymistä aiheutti myös se, ettei ohjausta saanut kasvatustien kevään aikana koronarajoitusten vuoksi. Lisäksi tiedonkulku hidastui ja oli osittain puutteellista pääosin sähköpostin välityksellä käydyn ohjauksen takia.

Opinnäytetyöprojektissämme huomioitavia kustannuksia muodostui lähinnä vain henkilöstökustannuksista. Laskennalliset arviot opettajien, opiskelijoiden ja ohjaajien vähimmäispalkoista on kerrottu taulukossa 3.

Taulukko 3. Projektin kustannusarvio

Ohjaavien opettajien (2kpl) palkat: 2x (12h x 24€) = 576€	Projektin toteuttavien opiskelijoiden palkat: 1620h x 12,60€/h = 20412€	Projektin asiantuntijan palkka: 10h x 27.70€ = 277€	Yhteensä: 21 265€
--	---	--	----------------------

5.3 Projektin toteutus

Aloitimme tuotoksien tekemistä jo tammikuun 2020 lopulla, kartoittamalla ja kirjaamalla ylös opetmetrian tutkinto-ohjelman tiloissa olevan laitteiston. Helmikuussa aloitimme laitelistaus-tuotoksen tekoa, sekä kokoamaan ECOO:n oppimisvaatimuksia laitteistoperusteluun. Helmi-maaliskuussa

ollut harjoittelu hiljensi tahtia, mutta maaliskuun lopussa pääsimme keskittymään enemmän tuotosten tekemiseen, ja saimme opinnäytetyön suunnitelmalle hyväksynnän. Loppu kevään, kesän ja alkusyksyn aikana teimme tuotoksemme loppuun, sekä syksyllä keskityimme opinnäytetyön raportin kirjoittamiseen. Saimme syyskuussa vielä ohjaajilta palautetta muutamasta tuotoksesta, sekä raportista ja teimme niihin tarvittavia muutoksia. Tällöin työstimme palvelukokonaisuus-tuotoksen hahmotelman ehyeksi tuotokseksi. Syyskuussa ja lokakuun alussa viimeistelimme tuotoksemme sekä raportin loppuun.

Tietoperustan kerääminen oli aluksi hieman haastavaa ja vaati jäsentelyä. Keskityimme kuitenkin alusta asti tekemään tietoperustasta mahdollisimman kattavaa. Tietoperustamme on koottu niin, että se vastaa tuotostemme aiheita monipuolisesti. Tietoperustan tekemisessä haasteita loi Suomessa käynnissä oleva sote-uudistus, ja sen vuoksi jouduimme tekemään muutoksia tietoperustaan. Saimme useampaan kertaan opinnäytetyön edetessä sekä myönteistä palautetta että korjausehdotuksia tietoperustaan opinnäytetyön ohjaajilta. Muokkasimme tietoperustamme palautteiden pohjalta.

Suunnitelmaan olimme kirjoittaneet laajasti tietoperustaa ja tietoa projektin lähtökohdista. Tätä hankittua tietoperustaa, sekä hankkimaamme uutta tietoa käytimme hyödyksemme tuotoksia tehdessä. Aloitimme tuotokset tekemällä karkeat suunnitelmat toteutuksen lopullisesta sisällöstä ja ilmeestä. Teimme toteutuksia osittain myös pienryhmissä, kartoittaen välillä tilannetta koko porukalla. Koronan aiheuttamien kokoontumisrajoitusten vuoksi työskentely pareittain helpotti työn etenemistä ja yhteisen ajan löytymistä.

Ennen suunnitelman hyväksymistä ja muiden tuotosten aloittamista teimme laitteistokartoitusta. Kävimme vuonna 2018 tehdyn laitteistolistan kanssa läpi optometrian tutkinto-ohjelman tilojen laitteistoa, samalla päivittäen listaa ajantasaiseksi. Päivitetty lista olemassa olevista laitteista koottiin Excel-taulukoksi, jolloin sen käsitteleminen olisi tulevaisuuden tarpeita ajatellen mahdollisimman helppoa. Kartoituksen ohella osallistuimme tutkinto-ohjelman opettajien kanssa uutta laitteistohankintaa koskeviin kokouksiin. Näiden kokousten kautta saimme tietoa uusista laitehankinnoista. Tästä oli hyötyä sekä laitteistokartoitusta, että laitteistoperustelua ajatellen.

Laitteistoperustelussa on nimensä mukaan tarkoituksena perustella oppimisvaatimukseen pohjautuen tulevaisuudessa hankittavan laitteiston tarpeellisuus ja jopa ehdottomuus. Opintoalan akkreditoinnin pohjana on ECOO:n asettamat oppimisvaatimukset. Akkreditoinnin toteutuessa täydellisesti, näiden oppimisvaatimusten tulee täytyä sekä teorian, että käytännön tasolla.

Käytännön oppimisvaatimusten toteutumiseksi tutkinto-ohjelman olemassa olevaa laitteistoa oli ja on päivitettävä. Perehdyimme ECOO:n asettamisiin oppimisvaatimuksiin listaten ne Excel-taulukoon. Näiden vaatimusten pohjalta kartoitimme laitteet, joiden avulla oppimisvaatimukset ovat toteutettavissa. Kokonaisuudesta pyrimme luomaan helposti ymmärrettävän ja käytettävän erilaisia hakutarpeita ajatellen. Laitteistoperustelun toteutuksessa hyödynsimme ECOO:n oppimisvaatimuksia, sekä otsikointia sen alkuperäisellä englannin kielellä. Näin ulkoasu ja vaatimusten yhdistämistä alkuperäiseen lähteeseen on selkeämpää. Perusteltavan laitteiston listasimme suomeksi.

Toimivan tilanvalvonnan tarpeellisuus korostui uusien laitehankintojen myötä. Käyttäjämäärien kasvaessa ja laitteiden uusiutuessa tilojen ja laitteiston pitkäikäisyyden turvaamiseksi suunnitelimme tilanvalvontajärjestelmän. Aloitimme tuotoksen perehtymällä erilaisiin tilavalvontamahdollisuuksiin. Paneuduimme erityisesti Oulun ammattikorkeakoulussa käytössä oleviin tilavalvontajärjestelmiin, jotta suunnittelemamme järjestelmän käyttöönotto olisi opettajille ja opiskelijoille joltain osin tuttua ja luontevaa. Teimme suunnitelmat nopeasti käyttöönotettavasta varauskirjajärjestelmästä sekä tulevaisuuden tilavalvontajärjestelmästä. Varauskirjajärjestelmän tarkoituksena oli turvata tilanvalvonnan onnistuminen heti laitteiden käyttöönoton yhteydessä, sillä verkkoon suunnittelemamme ns. Tulevaisuuden elektroninen tilavalvontajärjestelmä vaatii toteutuakseen enemmän aikaa. Elektronisen tilavalvontajärjestelmän tavoitteena oli siirrettävyys. Pyrimme suunnittelemaan järjestelmän, jonka käyttöönotto ja muokkaaminen olisi helposti toteutettavissa myös mahdollisissa opetustilojen muutoksissa tai vaihtumisissa.

Opinnäytetyömme sisältöä suunniteltaessa saimme toimeksiantajaltamme toiveen klinikalle suunniteltujen palveluiden ja palvelukokonaisuuden kokoamisesta. Tuotoksen tarkoituksena on antaa informaatiota suunnitellun opetusklinikan palveluista, hyödyistä ja käytännönjärjestelyistä. Palvelukokonaisuuden kokoamiseksi pidimme useita kokouksia opettajien kanssa. Kokouksissa esitimme luonnoksiamme toteutustavasta ja tuotoksen sisällöstä. Opettajilta saimme palautetta luonnoksista ja tietoa suunnitelluista palveluista sekä suunnitelmien etenemisestä. Korona aiheutti eniten haasteita palvelukokonaisuuden tuotoksen etenemisessä. Aikaa ja paikkaa tilanekartoitusten tekemiseen opettajien kanssa oli haasteellista löytää ja heiltä saatu päivitetty tieto palveluvalikoimasta oli tarpeellista työn etenemiseksi. Tuotoksen tekeminen siirtyikin syksyyn. Tämän ansiosta opettajilta saatu suunnitelma ja niiden pohjalta kokoamamme tieto on ajantasaista.

Palvelukokonaisuus-tuotoksesta toivottiin informatiivista, jossa kävisi ilmi palveluvalikoiman lyhyen ja pitkän aikavälin tarkoitukset ja tavoitteet. Toiveiden ja toimeksiantajan tuotokselle asettamien tarpeiden pohjalta suunnittelimme rungon tuotokselle. Tarkoituksena oli luoda helposti kolmannelle osapuolelle jaettavissa oleva, informatiivinen katsaus opetusklinikan palvelukokonaisuudesta. Päädyimme kokoamaan selkeästi jäsenneilyn, tekstimuotoisen yhteenvedon palvelusisällöstä tarkoituksineen ja tavoitteineen. Tuotoksessa toimme esille myös kokoamamme opetusklinikan ajanvarausjärjestelmän tarpeet, joita voidaan hyödyntää tulevaisuudessa, kun ajanvarausjärjestelmän luominen on ajankohtaista.

Opinnäytetyön raportin kirjoittamisen aloitimme syksyllä viimeisiä tuotoksia tehdessämme. Hyvin tehty suunnitelma ja siihen koottu laaja tietoperusta helpottivat raportin kirjoittamista. Tietoperustaan teimme päivityksiä, jotta siinä oleva tieto olisi ajantasaista ja oikeaa. Raportointivaiheessa teimme henkilökohtaiset tuntisuunnitelmat ja jaoimme vastuualueita itsenäisen työskentelyn helpottamiseksi. Pidimme viikoittain etäpalavereita aikataulusuunnitelman toteutumisesta ja raportin etenemisestä. Pyysimme opinnäytetyömme ohjaajilta palautetta keskeneräisestä opinnäytetyön raportista. Saatua palautetta käytimme hyödyksi raportin viimeistelyä tehdessä.

6 PROJEKTIN ARVIOINTI

Olemme opinnäytetyöhömmme kokonaisuutena tyytyväisiä. Opinnäytetyön tekeminen sujui melko tasaisesti koko projektin ajan, vaikka viimeinen tuotos sekä raportti jäivätkin lähes kokonaan syksylle. Teimme parhaamme tilanteessa, jossa koronaviruspandemia, Suomeen alkuvuodesta 2020 levinnyt maailmanlaajuinen virustauti, vaikeutti työskentelyä, siirsi opintojen aikatauluja sekä lisäsi kiirettä ja väsymystä.

Opinnäytetyötä tehdessä pyysimme palautetta ja arviointia opinnäytetyömme ohjaavilta opettajilta sekä asiantuntijalta. Heidän antaman palautteen ja arvioinnin pohjalta muokkasimme työtämme ja tuotoksiamme vastaamaan vaatimuksia ja toiveita. Projektin alusta asti arvoimme itse tekemistämme ryhmän sisällä keskustellen. Hyödynsimme myös opinnäytetyömme vertaisarvioijilta saamaamme palautetta. Palautteen ja tiedon kerääminen sekä jatkuva projektiryhmän analysointi oli osana projektin seuranta, joten seuranta ja arviointia toteutettiin koko projektin ajan.

Opinnäytetyömme arviointi pohjautuu projektin tavoitteiden toteutumiseen. Pää tavoitteenamme projektille oli opinnäytetyön tuotosten hyödynnettävyys. Opinnäytetyömme tuotoksista on hyötyä sekä välittömästi että pidemmällä aikavälillä. Voimme arvioida tavoitteemme onnistuneen tällä hetkellä. Pitkän aikavälin hyöty riippuu siitä, kuinka konkreettisesti toimeksiantajamme päättää tulevaisuudessa käyttää tuotoksiamme. Pitkän aikavälin onnistuvuutta emme pysty siis vielä tässä vaiheessa arvioimaan.

Opinnäytetyömme alussa asetimme tavoitteiksi kehittää projektiosaamistamme, yhteistyötaitojamme sekä tiimityöskentelyämme. Opinnäytetyön tekemisessä yhteistyötaidot ja tiimityöskentelytaidot korostuvat, koska työskentely on pitkäkestoista, välillä hidasta ja takkuilevaakin. Kehityimme projektin aikana tiimityöskentelijöinä, vastuun jakamisessa ja vastuun ottamisessa. Tiimityöskentely sujui, kun jokaisella ryhmän jäsenellä oli samanlaiset tavoitteet tuloksista ja aikatauluista. Tavoitteista sovittiin jo opinnäytetyöprojektin alussa. Halusimme kaikki suoriutua opinnäytetyöprojektistä kiitettävästi. Opinnäytetyömme tärkeänä oppimistavoitteena oli opinnäytetyön valmistuttua hallita tieteellinen ja asiatekstin kirjoittaminen meille asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti. Opinnäytetyömme on kirjoitettu Oamkin opinnäytetyön ohjeessa annettua kirjoitus- ja tyyliä noudatuen.

Aikatauluista kävimme yhdessä tavoitekeskusteluita useaan kertaan työn edetessä. Tehtävien jako ja työmäärät pysyivät melko tasaisena, ja jokainen teki oman osuutensa huolellisesti. Koska opinnäytetyömme projektioorganisaatio oli suuri, kokousten ajankohtien järjestäminen hyvissä ajoin olisi ollut tärkeää. Kaikille sopivien kokousaikojen löytäminen olisi ollut helpompaa, kun kalentereissa olisi ollut vielä tilaa. Tässä haluamme kehittyä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme aiheenvalinnan tärkeimpiä kriteerejä olivat aiheen ajankohtaisuus ja hyöty. Ajankohtaisuus säilytti mielenkiintoa opinnäytetyötämme kohtaan, mutta työn varsinainen hyöty selviää vasta myöhemmin. Tämän vuoksi työn tekeminen tuntui välillä turhauttavalta, sillä epävarmuus työmme hyödynnettävyydestä heikensi mielenkiintoa.

Huomasimme, että näin pitkän projektin tekeminen on hyvin erilaista, kuin opiskelujen aikana tehdyt ryhmätyöt. Ryhmämme on hioutunut opintojen aikana hyvin yhteen, ja osasimme ottaa huomioon ja tukea toisiamme myös muuttuvissa tilanteissa. Ryhmätyöskentely sujui odotuksista huolimatta paremmin kuin ehkä uskoimmekaan. Ryhmän jäsenten henkilökohtaisen elämän hetkelliset muutokset eivät aiheuttaneet ongelmia projektille.

Opinnäytetyömme toteutuksia tehdessä pystyimme hyödyntämään opinnäytetyömme suunnitelmaa, sillä toteutussisältö pysyi lähes samana toteutusvaiheessakin. Ainoa muutos suunnitelmaan oli siinä mainittu opetusklinikan pohjapiirustus. Sitä emme toteuttaneet, sillä koronapandemia esti optometrian opetustiloihin pääsyn, eikä myöhemmin tehtynä siitä olisi ollut enää hyötyä toimeksiantajallemme. Vaikka tilanteet muuttuivatkin poikkeuskevään aikana useaan kertaan, emme ole tehneet tuotoksiemme osalta työtä, jonka olisi joutunut aloittamaan uudestaan alusta asti. Haastavinta oli palvelukokonaisuuden toteuttaminen. Tuotos vaati eniten korjaamista, sillä sen toteutustavan ja asiasisällön rakentaminen oli suurilta osin riippuvainen toimeksiantajastamme palautteesta.

Yksi opinnäytetyömme merkittävimmistä tavoitteista oli tekemiemme tuotosten hyödynnettävyys. Tilavalvontatuotostamme on voitu hyödyntää optometrian tutkinto-ohjelman opetustilojen tilanvalvonnan järjestämisessä ja sitä voidaan soveltaa myös tulevaisuudessa modernimman tilanvalvonnan osalta. Laitteistolistaus voidaan ottaa käyttöön heti, sillä siinä selviää mitä laitteita optometrian tiloissa on käytettävissä tällä hetkellä. Laitteistolistauksesta on hyötyä myös jatkossa, sillä optometrian opettajilla on mahdollista tarvittaessa muokata listausta uusien tai poistuvien laitteiden osalta. Laitteistoperustelua voidaan käyttää hyödyksi tulevaisuudessa uusien laitteiden hankinnassa sekä niiden tarpeellisuuden perustelussa. Opetusklinikan palvelukokonaisuuden suunnitelmaa ja ajanvarauksen tarpeiden kartoitusta voidaan käyttää tulevaisuudessa, kun opetusklinikan järjestelyt ovat edenneet pidemmälle. Tekemämme opetusklinikan palvelukokonaisuuden suunnitelma ja ajanvarauksen tarpeiden kartoitus on tarpeellinen opetusklinikan järjestelyiden edetessä.

Lähteiden löytyminen opinnäytetyöhömmä oli osittain haastavaa. Haasteita lähteiden löytymiseen loi opinnäytetyön aiheen monipuolisuus, sen ainutlaatuisuus ja tutkitun tiedon löytyminen, esimerkiksi tulevaisuuden palvelujen osalta. Tämän takia osa käytetyistä lähteistä on epävirallisia. Suomessa käynnissä olevan sote-uudistuksen myötä muuttuva tieto loi haasteita lähteiden ajankohtaisuuteen. Opinnäytetyön ohjaajilta saatu kehittävä palaute auttoi meitä parantamaan tietoperustan lähteitä.

Olisimme halunneet koota opinnäytetyömme selkeämmäksi kokonaisuudeksi. Työmme sisältää useita eri tuotoksia, joita toimeksiantajamme meille tarjosi. Laajasta aihepiiristä johtuen sisällön yhdistäminen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi oli melko haastavaa. Onnistuimme kuitenkin kaikkien tuotosten tekemisessä, sillä opinnäytetyöryhmämme oli tavallista isompi. Pohdimme, olisiko meidän ollut järkevämpää rajata projektistamme pois joitakin tuotoksia, ja syventyä enemmän muutama tuotokseen. Koemme ettemme siitä huolimatta olisi voineet syventyä mihinkään tuotoksis-tamme tämän enempää, kuin mitä nyt olemme tehneet. Meillä opiskelijoilla ei ole kaikkea tietoa tulevista muutoksista. Esimerkiksi opetusklinikan sisällöstä emme tienneet yhteistyökumppaneita, lähetepolkuja tai monia muita asioita. Tietoisuus näistä olisi auttanut meitä syventämään tuotosta. Jos projektistamme olisi poistettu joitakin tuotoksia, myös ryhmämme jäsenmäärä olisi varmasti ollut liian suuri tämän projektin tekemiseen.

Emme hyödyntäneet opinnäytetyössämme niin paljon koulumme tarjoamia menetelmätyöpajoja kuin niitä olisi ollut tarjolla. Uskomme, että työpajoista olisi ollut meille hyötyä. Osallistuminen niihin estyi, sillä ne toteutettiin usein joko muiden oppituntiemme kanssa yhtä aikaa tai työharjoittelumme aikana. Löysimme sekä koulun nettisivuilta että internetistä etsimällä ohjeita opinnäytetyön tekemiseen, sekä olemme hyödyntäneet Oulun ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjetta. Olemmekin kehittyneet asiasisällön tuottamisessa, selkeän, asiatyylisen kirjoitusasun laatimisessa sekä esimerkiksi lähdeviittausten tekemisessä.

Yhteistyö toimeksiantajamme kanssa oli haastavampaa kuin toivoimme ja odotimme. Tiiviin yhteistyön tekeminen olisi helpottanut tuotosten tekemistä. Aktiivinen yhteistyö ja palaute olisi tuonut varmuutta omaan tekemiseemme ja tuotostemme hyötyyn. Sekä meidän, että ohjaajiemme epäaktiivisuudesta johtuen saimme informaatiota usein viime tipassa. Tämän myötä jouduimme tekemään muutoksia ja päivityksiä tuotoksiimme jälkikäteen. Koronan aiheuttaman kiireen ja töiden kasaan-

tumisen vuoksi ryhmällämme on ollut haastavaa saada palautetta työstämme. Palautetta saadesamme, se on ollut rakentavaa ja riittävää. Saamamme palautteen, erityisesti kasvokkain saadun palautteen pohjalta opinnäytetyötä on ollut joka kerta helpompi jatkaa eteenpäin. Opimme opinnäytetyön tekemisen aikana yhteistyötaitoja sen, että se vaatii aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta, jotta se olisi mahdollisimman helppoa, sujuvaa ja antoisaa.

Opinnäytetyömme jatkokehittämissideoita on opetusklinikan käytännön asioiden toteuttaminen, esimerkiksi tilavalvonnan käyttöönotto tai opetusklinikan verkkosivujen ja ajanvarausjärjestelmän luominen. Käyttöönottosolle saatettu opinnäytetyö voisi olla hyödyllisempi kuin pelkkä suunnitelma. Nyt tulevasta optometrian opetuslinikasta on tehty opinnäytetöinä kaksi suunnitelmaa, joten seuraavalla tekijällä on hyvä runko toteuttaa jokin käytännötyö opetusklinikan hyväksi.

LÄHTEET

Appointment-Plus 2012. The Benefits of Online Appointment Scheduling to the Medical, Healthcare and Wellness Industries. Viitattu 20.4.2020. <https://www.appointmentplus.com/wp-content/themes/appointmentplus-theme/dist/img/pdf/online-appointment-scheduling-benefits-to-medical-healthcare-wellness.pdf>

easee 2020. About easee. Viitattu 26.3.2020. <https://www.easee.online/en/about-easee>

ECOO 2018. The European Diploma in Optometry Syllabus, learning outcomes and clinical/practical competencies. Viitattu 4.10.2020. https://www.ecoo.info/wp-content/uploads/2016/10/20171020_Syllabus-and_Accreditation_self-assessment.pdf

ECOO 2020a. Information for Educational Institutions. Viitattu 6.9.2020. <https://www.ecoo.info/european-diploma/educational-institutions/>

ECOO 2020b. Students. Viitattu 6.9.2020. <https://www.ecoo.info/european-diploma/students/>

ECOO eurooppalainen optometriadiplomi ja eurooppalainen optiikkadiplomi. 2018, Näe 4/2018, 54.

FINAS (2016). Akkreditointi. Viitattu 5.1.2020. <https://www.finas.fi/akkreditointi/Sivut/default.aspx>

Härkönen, M.& Rätty, T. (2017). Optometrian tietorakenteet. Viitattu 20.04.2020. <https://thl.fi/documents/920442/3850406/Optometrian+toiminnallinen+m%C3%A4%C3%A4rittely.pdf/9912d793-7314-44e8-8ce2-1c34e3abac9f>

Järvenpää, E. (2019). Akkreditoinnista potkua potilastyöhön ja kansainvälisyyteen. Viitattu 4.9.2020. <https://naelehti.fi/2019/05/21/akkreditoinnista-potkua-potilastyohon-ja-kansainvalisyys-teen/>

Kanta 2019. Mitä Kanta-palvelut ovat? Viitattu 31.1.2020. <https://www.kanta.fi/mita-kanta-palvelut-ovat>

Karjalainen, A. 2018. ECOO ajaa etujamme Euroopassa, Näe 1/2018, 14.

Karppanen M, (2019). Kliinisen optometrian ylempi AMK-tutkinto nostaa alan osaamisen uudelle tasolle. Viitattu 5.1.2020. <https://naelehti.fi/2019/12/10/kliinisen-optometrian-ylempi-amk-tutkinto-nostaa-alan-osaamisen-uudelle-tasolle/>

Kettunen, S. 2009. Onnistu projektissa. 2. uud. p. Helsinki: WSOYpro.

Kivipelto M, Niemelä J & Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Asiakaslähtöinen palvelupolku-malli tulevaisuuden sotekeskusten lähtökohdaksi. Viitattu 7.10.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138819/TYÖ2019_37_Asiakaslähtöinen%20palvelupolku-malli_verkko_tark.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuntaliitto 2020. Palveluseteli. Viitattu 31.1.2020. <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveys-asiat/palveluiden-jarjestaminen-ja-tuottaminen/palveluseteli>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 9.2.2007/159 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070159>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä 24.7.2009/569 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090569>

Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista. 24.6.2010/629 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100629>

Metropolia, 2020. Optometria AMK. Viitattu 7.9.2020. <https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/amk-tutkinnot/optometria>

Mustakangas, R., Pohjolainen, M., Rita-Kasari, J. & Seppälä, V. 2019. Suunnitelma optometrian opetusklinikan perustamiseksi Oulun ammattikorkeakoulussa. Oulun ammattikorkeakoulu. Optometrian tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö Viitattu 6.1.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019120324417>

Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti: Jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen. 1. p. Helsinki: Kauppakamari.

Näe ry 2018. ECOO: Näkemys terveelliseen ikääntymiseen. Viitattu 4.9.2020. <https://naery.fi/2018/03/22/ecoo-nakemys-terveelliseen-ikaantymiseen/>

Näe ry 2019. Kliinisen optometrian ylempi ammattikorkeakoulututkinto tarjolle Ouluun. Viitattu 4.9.2020. <https://naery.fi/2019/09/18/kliinisen-optometrian-ylempi-ammattikorkeakoulututkinto-tarjolle-ouluun/>

Näe ry 2020. NÄE ry:n lausunto Marinin hallituksen sote-uudistuksesta. Viitattu 7.10.2020. https://naery.fi/wp-content/uploads/nae_sotelausunto_17092020-1.pdf

OAMK, 2020a. Optometrismi AMK. Viitattu 3.10.2020. <https://www.oamk.fi/fi/koulutus/ammattikorkeakoulututkinnot/optometrismi-amk>

OAMK 2020b. Clinical Optometry. Viitattu 3.10.2020. <https://www.oamk.fi/fi/koulutus/ylemmat-ammattikorkeakoulututkinnot/clinical-optometry>

OAMK 2020c. Tilanvarausohjeet. Viitattu 21.4.2020. <http://libguides.oamk.fi/c.php?g=676556&p=4819978>

OAMK 2020d. Opetussuunnitelmat 2020-2021, Optometrian tutkinto-ohjelma. Viitattu 4.10.2020. <https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulutus=opt2020sp&lk=s2020>

OAMK 2020e. Opetussuunnitelmat 2020-2021, Degree Programme in Clinical Optometry. Viitattu 4.10.2020. <https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulutus=dpo2020s&lk=s2020>

Oulun kaupunki 2020. Palveluseteli. Viitattu 6.10.2020. <https://www.ouka.fi/oulu/palveluseteli>

Rashid, K., Sheppard, A. 2013. Domiciliary eye care – the practitioner’s perspective. Sisäinen lähde. Viitattu 20.4.2020. <https://www.aop.org.uk/ot/CET/article-archive?page=14>

Rissanen 2019. Väestön ikääntyminen ja keskittyminen luo kunnille haasteita. Viitattu 4.9.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10623/vaeston-ikaantymisen-ja-keskittyminen-aiheuttavat-haasteita-kunnille>.

Ruuska, K. 2012. Pidä projekti hallinnassa. Helsinki: Talentum.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2001. Turvallisuussuunnitteluopas sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Viitattu 4.10.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70071/turvallisuusopas.pdf?sequence=1>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020a. Ministeri Kiuru: Kohti tehokasta sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Viitattu 7.10.2020. <https://stm.fi/-/ministeri-kiuru-kohti-tehokasta-sosiaali-ja-terveydenhuoltoa>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020b. Iäkkäiden ihmisten kotona asumisen ja kotihoidon teknologian käyttöönottohankkeisiin myönnetään valtionavustuksia. Viitattu 7.10.2020. <https://stm.fi/-/iakkaiden-ihmisten-kotona-asumisen-ja-kotihoidon-teknologian-kayttonottohankkeisiin-myonnetaan-valtionavustuksia>

Sosiaali- tai terveysministeriö 2020c. Kuntainfo: Vanhuspalvelulain muutokset 1.10.2020. Viitattu 7.10.2020. <https://stm.fi/-/kuntainfo-vanhuspalvelulain-muutokset-1.10.2020>

Tast, P. 2020. Silmäterveyden peruspalvelut Suomessa. Viitattu 20.4.2020. https://tem.fi/documents/1410877/20416260/Silm%C3%A4terveysala_Tast/a7188140-045e-3f29-b522-1461cd37a73f/Silm%C3%A4terveysala_Tast.pdf

Tilastokeskus 2019. Väestö. Viitattu 02.02.2020. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html

Vainiola T. 2016. Terveysthuollon laitteiden ja tarvikkeiden seurantajärjestelmä kuntoon kattavasti. Viitattu 9.9.2020. <https://www.valvira.fi/-/terveydenhuollon-laitteiden-ja-tarvikkeiden-seuranta-jarjestelma-kuntoon-kattavasti>

Valtioneuvosto 2020. Lakiluonnos 15.6.2020. Esityksen pääasiallinen sisältö. Viitattu 7.10.2020. <https://soteuudistus.fi/lakiluonnos-15.6.2020>

Valtioneuvoston kanslia 2017. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 68/2017. Viitattu 2.2.2020. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160245/68_Kuntouttavat%20toimintamallit%20iakkaiden%20palveluissa_oppuraportti3010.pdf

LIITTEET

OPETUSSUUNNITELMA OPTOMETRIAN TUTKINTO-OHJELMA (210 OP)

LIITE 1

OPISKELU- JA VIESTINTÄOSAAMINEN 12OP

Opiskelijana ammattikorkeakoulussa 3op

Asiantuntijaviestintä 3op

Professional English Communication 3op

Ammatillinen ruotsin kieli ja viestintä 3op

OPTOMETRIAN LUONNONTIETEELLINEN OSAAMINEN 15OP

Matematiikkaa ja fysiikkaa optometristeille 3op

Geometrinen optiikka 5op

Fysikaalinen optiikka 4op

Visuaalinen optiikka 3op

TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA JOHTAMISOPINNOT OPTOMETRIASSA 21OP

Epidemiologia ja biostatistiikka 3op

Work Community Skills 3op

Tutkiva kehittäminen 10op

Johdatus innovaatioihin ja yrittäjyyteen 5op

OPTOMETRIAN TEKNINEN OSAAMINEN 20OP

Optometrian orientaatio ja silmälasioopin perusteet 4op

Silmälasioppi 1 3op

Silmälasioppi 2 3op

Spectacle Lens Technology 4op

Dispensing Optics 3 3op

Silmälasioppi 4 3op

OPTOMETRIAN KLIININEN OSAAMINEN 50OP

Objektiivinen refraktio 5op

Subjective Refraction 7op

Piilolasioppi 1 6op

Contact Lens 2 7op

Refraktiivinen kirurgia 3op

Binokulaarinen näkeminen 5op

Silmän liikkuvuus 4op

Näön kehittyminen 3op

Pediatrinen optometria 3op

Heikkonäköisyyden huolto ja poikkeava näkeminen 4op

Näköergonomia 3op

LÄÄKETIETEELLINEN OSAAMINEN OPTOMETRIASSA 47OP

Anatomy, Histology and Physiology 4op

Neurologia 3op

General Microbiology and Immunology and Biochemistry 4op

Yleinen patologia ja yleissairaudet 5op

Yleinen farmakologia 4op

Visual Perception 4op

Näkemisen anatomia ja fysiologia 4op

Silmän farmakologia 3op

Abnormal Ocular Conditions 1 8op

Abnormal Ocular Conditions 2 8op

OPTOMETRIAN KLIINISET TUTKIMUKSET 25OP

Ohjattu harjoittelu 1 10op

Ohjattu harjoittelu 2 15op

OPTOMETRIAN VAIHTOEHTOISET AMMATTIOPINNOT 3OP

Työelämäprojekti 3op

First Aid 3op

Silmälasiopin syventävät pajaopinnot 3op

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT 4OP

OPINNÄYTETYÖ 15OP

Opinnäytetyön suunnittelu 5op

Opinnäytetyön toteutus 5op

Opinnäytetyön raportointi ja arviointi 5op

(OAMK 2020d, viitattu 4.10.2020).

ECOO THE EUROPEAN DIPLOMA IN OPTOMETRY SYLLABUS,
LEARNING OUTCOMES AND CLINICAL/PRACTICAL COMPETENCIES

LIITE 2

Overview of suggested ECTS credits per subject

Part	Subject #	Subject name	ECTS
A	1	Geometrical Optics	6
A	2	Physical Optics	4
A	3	Visual Optics	2
A	5	Optical Appliances	12
A	6	Occupational Optics	2
		Total part A	26
C	4	Visual Perception	3
B	7	Visual Development and Aging	9
B	8	Refraction	12
B	9	Low Vision	3
B	10	Ocular Motility and Binocular Vision	9
B	11	Contact Lenses	12
B	12B	Investigative Techniques	4
B	13	Paediatrics	3
B	14B	Refractive surgery Part B	1
		Total part B	56
C	12C	Investigative Techniques	8
C	14C	Refractive Surgery Part C	1
C	15	General Anatomy and Histology	3
C	16	Neuroscience	3
C	17	General Physiology and Biochemistry	3
C	18	General Microbiology and Immunology	3
C	19	General Pharmacology	6
C	20	Pathology and General Medical Disorders	12
C	21	Epidemiology and Biostatistics	3
C	22	Ocular Anatomy and Physiology	9
C	23	Ocular Pharmacology	6
C	24	Abnormal Ocular Conditions	12
		Total part C	69
D	25	Communication	2
D	26	Professional Conduct	1
		Total Integral Competencies	3
		Total ECTS all parts	154

(ECOO 2018, viitattu 4.10.2020)

ADVANCED PROFESSIONAL STUDIES 55CR

Methods of Research and Knowledge Production **10cr**

Clinical Biomedicine and General Clinical Procedures and Laboratory Tests **15cr**

Advanced Ocular Science and Neurology and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **10cr**

Ocular Pathophysiology and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **10cr**

General and Ocular Pharmacology and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **10cr**

FREE-CHOICE STUDIES 5CR

Advanced Binocular Vision and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **5cr**

Pediatric Optometry and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **5cr**

Advanced Contact Lens and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **5cr**

Low Vision and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **5cr**

Ocular Surgery at the Advanced Level and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **5cr**

Not applicable **5cr**

Special Training in Primary Eye Care and Ocular Surgery at the Advanced Level and Clinical Ocular Procedures and Laboratory Tests **5cr**

Clinical Biomedical Research and Clinical Biomedical Research workshops **5cr**

MASTER'S THESIS 30CR

Master's Thesis **30cr**

(OAMK 2020e, viitattu 4.10.2020).